

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

**IŠVADA
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO PAPILDYMO 167¹ STRAIPSNIU
ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIIIIP-3746“ PROJEKTO
(toliau – Projektas)
(TAP NR. TAP-20-105; TAIS NR. 20-1026)**

2020-02-04 Nr.NV-293
Vilnius

Įvertinę Projekto atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Visų pirma atkreipiame dėmesį į tai, kad Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo (toliau – Konvencija) ratifikavimo procesas Lietuvoje nėra pasibaigęs, Lietuvos Respublikos įstatymo dėl Europos Tarybos konvencijos dėl smurto prieš moteris ir smurto artimoje aplinkoje prevencijos ir kovos su juo ratifikavimo projektas Nr. XIIIIP-2315 (toliau – Konvencijos ratifikavimo įstatymas) nėra priimtas, todėl nėra teisinio pagrindo įgyvendinti šios konvencijos nuostatų. Be kita ko, atkreipiame dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso papildymo 167¹ straipsniu įstatymo projekto Nr. XIIIIP-3746 (toliau – Įstatymo projektas) aiškinamojo rašto ir Projekto 1 punkte cituojama nuostata, jog Konvencijos 34 straipsnis *įpareigoja* prie Konvencijos prisijungusias šalis imtis priemonių kriminalizuoti tyčinį pasikartojantį kitam asmeniui grėsmę keliantį elgesį, dėl kurio šis jaučiasi nesaugus, nėra tiksli, kadangi Konvencijos 78 straipsnio 3 dalis leidžia taikyti išlygą dėl Konvencijos 34 straipsnio nuostatų taikymo ir „vietoje baudžiamųjų sankcijų numatyti nebaudžiamąsias sankcijas“. Atsižvelgiant į tai, kad Konvencijos ratifikavimo įstatymas dar nėra priimtas, įstatymų leidėjas visų pirma turėtų apsispręsti dėl Konvencijos 78 straipsnio 3 dalyje numatytos išlygos taikymo ar netaikymo, ir tik tada priimti sprendimus dėl Konvencijos 34 straipsnio nuostatų įgyvendinimo. Šiuo atveju, Vyriausybė teikdama nuomonę dėl Įstatymo projekto, taip pat iš dalies pareiškia nuomonę ir dėl Konvencijos išlygų taikymo. Taigi visų pirma yra būtina įvertinti galimą Konvencijos išlygų taikymą, tokio teisinio reguliavimo reikalingumą, jo tikslingumą, atitiktį galiojančiam teisiniui reguliavimui ir pateikti motyvuotą Vyriausybės nuomonę. Dėl šių aplinkybių visumos reikalinga papildomai įvertinti ir Vyriausybės poziciją „iš esmės pritarti“ įstatymo projektui.

2. Formuluojant Vyriausybės poziciją – iš esmės pritarti įstatymo projektui (teisinio reguliavimo priemonėms), pagal formuojamą teisėkūros praktiką Vyriausybės nutarimų projektuose turėtų būti dėstomi *aiškūs ir konkretūs pasiūlymai* dėl atskirų Seime svarstomo teisės akto projekto

nuostatų tikslinimo ar tobulinimo (vertinimo), o ne tik abejones iškeliančios pastabos, kurios neišreiškia Vyriausybės pozicijos konkrečios vertinamo teisės akto normos atžvilgiu. Projekto 1 ir 2 punktuose nurodytos pastabos iš esmės suponuoja Vyriausybės nepritarimą siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms ir nėra pateikiama siūlymų kaip turėtų būti tobulinamas teisinis reglamentavimas.

3. Projekto 3 punkte dėstomi pasvarstymai apie galimą teisinį reglamentavimą, taip pat nerodo Vyriausybės pozicijos konkretumo. Minėtas pasiūlymas dėl Baudžiamojo kodekso 145 straipsnio papildymo privilegijuota sudėtimi kritikuotinas tuo aspektu, kad juo siūloma griežtesnė atsakomybė, nei kad yra siūloma Įstatymo projektu, taip pat išplečiamas galimų nukentėjusiųjų ratas (asmuo, jo šeimos nariai arba artimieji giminaičiai) lyginant su Įstatymo projektu, tuo išplečiant ir siūlomos veikos taikymo ribas, taip pat kelia neaiškumų formuluotė „neteisėtai sistemingai“, t. y. neaišku kuo ir kaip pasireikštų persekiojimo neteisėtumas (pvz., pažeidžiant kardomosios priemonės draudimus ar kitaip). Be to, teikiamo siūlymo nuostatos nesuderintos su Projekto 1 punkto antrojoje pastraipoje išdėstyta Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencija. Mūsų vertinimu, visų pirma turi būti įvertintos kitos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos (pvz., taikant Administracinių nusižengimų kodekso nuostatas), o baudžiamoji atsakomybė numatyta tik kaip paskutinė priemonė (*ultima ratio*).

4. Sistemiškai vertinant įstatymo projektu siūlomą teisinį reglamentavimą, siūlytume Projekte atkreipti dėmesį ir į tai, kad Baudžiamojo kodekso 167¹ straipsnis „Neteisėtas žmogaus persekiojimas“ būtų dėstomas Baudžiamojo kodekso XXIV skyriuje „Nusikaltimai asmens privataus gyvenimo neliečiamumui“, nors straipsnio dispozicijoje aprašomais veiksmais nėra pažeidžiamas ar kėsinamasi į asmens privatų gyvenimą, o sukeliama kitokie padariniai (pvz. nesaugumo ir (ar) baimės jausmas ir pan.).

5. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu kriminalizuojama nauja veika ir siekiant įvertinti jos poveikį kitų nusikalstamų veikų tyrimams, siūlytume Projektą suderinti su Policijos departamentu prie Vidaus reikalų ministerijos ir Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, taip pat Teisėjų taryba. Šiame kontekste svarbu įvertinti ir galimą finansinių bei kitų išteklių poreikį ikiteisminių tyrimų atlikimui ir baudžiamųjų bylų nagrinėjimui, ir šiuo aspektu Projektą suderinti su Finansų ministerija.

Teisės grupės patarėjas

Žygimantas Daukša

